

Lesekroken

Undervisningsopplegg til artikkelen
«Verdens nordligste korallrev»

Adjektiv i sakprosa

Av: **TUVA BJØRKVOLD**

– Forfatter, ressurslærer for Nysgjerrigper og førsteamanuensis ved OsloMet

ADJEKTIV ER ORD SOM enkelt sagt beskriver substantiv. Adjektivene gjør at noe spesielt med substantivet blir framhevet, for eksempel fargen, størrelsen eller hvordan noe kjennes ut. Ofte jobber en med adjektiv i tilknytning til skjønnlitteratur. Det er da særlig i forbindelse med person- og stedsbeskrivelser i fortellinger, eller i dikt. Adjektivene i skjønnlitteratur bidrar gjerne til at beskrivelsene blir mer detaljerte, får fram særtrekk, følelser og hvordan vi oppfatter noe. Da kan vi bruke *subjektive* adjektiv, eller ord som beskriver hva en person mener om noe. Eksempler kan være *snill*, *skummel*, *kul* eller *masete*. Det avhenger av personlige meninger om adjektivet er riktig eller ikke. Det motsatte er *objektive* adjektiv, ord som beskriver saklig, så alle må være enige. Eksempler kan være *gul*, *firkantet*, *våt* eller *sørlig*. Alle er enige om at en av fargene i det svenske flagget er gul.

I sakprosa, som artiklene i *Nysgjerrigper*, brukes vanligvis adjektiv til å framheve hva som er spesielt med noe. Det er da viktig å bruke objektive adjektiv, så artikkelen framstår som saklig. En artikkel som heter «Verdens kuleste korallrev», har mindre troverdighet enn en artikkel som heter «Verdens nordligste korallrev». Det er på grunn av valg av adjektiv. Å merke seg adjektiv som dette er et skritt på veien til å bli en kritisk leser. Adjektivene gjør at forventningene våre til teksten endrer seg. «Verdens kuleste korallrev» kan for eksempel være en reklametekst for en ferie eller en fortelling om en fisk som bor i et korallrev. «Verdens nordligste korallrev» gir inntrykk av å formidle noe saklig, at dette korallrevet er lengre mot nord enn noe annet korallrev. Trolig kan en derfor regne med at innholdet er sant, og sjangeren er kanskje artikkel.

For at elevene skal få trening i å skille subjektive og objektive adjektiv, skal de sortere adjektivene i vedlegget. Adjektivene er valgt så noen er typisk subjektive, som

irriterende, objektive, som *rød*, eller mer diskutabelt, som *gammel*. Noen av adjektivene er gradbøyd, som *kulere* (kul - kulere - kulest) i komparativ eller *flinkest* (flink - flinkere - flinkest) i superlativ. Da kan gradbøyningen gjøre at et adjektiv som *flink*, som kan virke som en subjektiv vurdering, blir en objektiv vurdering i en sammenheng: *Gruppe A var flinkere på testen enn gruppe B*. La elevene utforske dette selv og argumentere for hvorfor adjektivene blir lagt i den ene eller andre gruppa.

Hvordan organisere oppgaven?

Del ut vedlegget. La elevene enten klippe fra hverandre alle ordene og legge dem i to bunker, eller be dem ringe rundt de subjektive adjektivene med rødt og de objektive med blått, noe som kan gjøres på papir eller digitalt. La elevene argumentere for hvorfor de mener adjektivet er subjektivt eller objektivt.

ADJEKTIV

En ordklasse som sier mer om et substantiv:

- › Havet er *blått*.
- › Ingen har sett en *blå* vanndråpe.

Gradbøying av adjektiv

Positiv	Komparativ	Superlativ
Jeg brukte en <i>skarp</i> kniv.	Spikkekniven min er <i>skarpere</i> .	Det <i>skarpste</i> vi har, er et barberblad.

Lesekroken

Oppgaver til artikkelen
«Verdens nordligste korallrev»

Av: **TUVA BJØRKVOLD**

1 Er adjektivet subjektivt eller objektivt?

Jobb sammen to til fire.

- Trekk et adjektiv. Si om du mener ordet er subjektivt eller objektivt, og gi en god grunn:
 - Eksempel: Jeg mener *stygg* er subjektivt fordi det er forskjellig hva noen mener er stygt og ikke.
- De andre på gruppa gir tommelen opp om de mener det er riktig. Tommel ned betyr at det er feil. Den som gir tommelen ned, må gi en grunn for meningen sin.
- Den som argumenterer så alle er enige, får ordet. Bytt på, så alle får vurdert om adjektivet er subjektivt eller objektivt.

Det er minst fire adjektiv om korallrev!

2 Adjektiv i artikkelen «Verdens nordligste korallrev»

- Finn adjektiv i teksten som handler om korallrev. Skriv adjektivet og hva det beskriver.
 - Eksempel: *Norsk* korallrev.
- Vurder om adjektivet er subjektivt eller objektivt. Begrunn hva du mener.
 - Eksempel: *Norsk* er objektivt fordi enten er noe norsk eller ikke, det kommer an på hvor grensene mellom land går.
- Synes du teksten virker saklig eller usaklig? Hvorfor det?
- Bytt alle adjektivene du har funnet, med subjektive adjektiv. Les teksten for en annen. Virker teksten saklig eller usaklig nå? Hvorfor det?

Verdens nordligste korallrev

Visste du at Norge har flere verdensrekorder i korallrev? Dessverre er korallrev veldig lette å ødelegge.

Slik regner korallrevet ut

Når en korallrev vokser, vokser det opp nye koraller. Disse koraller vokser så raskt, at de vokser opp nye koraller før de gamle er ødelagt. Dette gjør at korallrevet vokser opp nye koraller før de gamle er ødelagt.

Trænarevet

Trænarevet er et av verdens nordligste korallrev. Det er et av verdens nordligste korallrev. Det er et av verdens nordligste korallrev.

Verdens nordligste korallrev

Verdens nordligste korallrev er et av verdens nordligste korallrev. Det er et av verdens nordligste korallrev.

Hva er korallrev?

Korallrev er et av verdens nordligste korallrev. Det er et av verdens nordligste korallrev.

Norge har flere verdensrekorder knyttet til korallrev:

- Norge har flere verdensrekorder knyttet til korallrev.
- Norge har flere verdensrekorder knyttet til korallrev.
- Norge har flere verdensrekorder knyttet til korallrev.
- Norge har flere verdensrekorder knyttet til korallrev.
- Norge har flere verdensrekorder knyttet til korallrev.

Subjektive adjektiv

- beskrivende ord med personlig innhold
- Eksempel: *idiotisk, fantastisk*

Objektive adjektiv

- beskrivende ord med saklig innhold
- Eksempel: *hvit, rett*

3 Detektivlesing

- Hvordan ser korallrev ut?
- Finnes det korallrev av øyekorall på ti meters dyp?
- Hvorfor var miljøvernere imot å bore etter olje nær Trænarevet?

Lesekroken

Undervisningsopplegg til artikkelen «Verdens nordligste korallrev»

Subjektive eller objektive adjektiv?

Subjektive adjektiv

– beskrivende ord med personlig innhold

› Eksempel: *idiotisk, fantastisk*

Objektive adjektiv

– beskrivende ord med saklig innhold

› Eksempel: *hvit, rett*

FRAMGANGSMÅTE:

- 1 Velg et ord. Vurder om det er subjektivt eller objektivt.
- 2 Begrunn hvorfor du mener adjektivet er subjektivt eller objektivt.
- 3 De andre gir enten:
 - › tommelen opp = vurderingen er riktig
 - › tommelen ned = vurderingen stemmer ikke

Om du gir tommelen ned, må du begrunne hvorfor vurderingen ikke stemmer.

rød	gammel	irriterende	eldste	kulere
skitten	smartest	pen	flinkest	rund
svakere	dum	merkelig	gjennomsiktig	flat
åpen	glatt	morsomst	sterkere	kjedelig
svart	trekantet	tøffere	spiss	dansk

